

অধ্যায় ১৯

ছাঁ আৰু তাঁৰৰ কাহিনী - পুতলা

আমি সকলোৱে পুতলা, গাড়ী আৰু ৰকেটৰ সৈতে খেলিছোঁ, কাহিনী আৰু চৰিত্ৰৰ নিৰ্মাণ কৰিছোঁ, হয় নে? আমি আমাৰ সৰু পুতলাটো কোৰোবাক চিন্তামুক্ত কৰিবলৈ বা চকলেটৰ সপোনৰাজ্যত এটা দুঃসাহসিক অভিযান কৰিবলৈ নিৰ্মাণ কৰিছোঁ। এইটোৱে প্ৰকৃত পুতলানাচ!

পুতলানৃত্যশিল্প হৈছে এনে এটা প্ৰদৰ্শন য'ত জড় পদাৰ্থ বা চিত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰা হয়। পুতলা শিল্পীসকলে বিভিন্ন কৌশল যেনে হাতৰ চলন, তাঁৰ বা মাৰিৰ জৰিয়তে, কাহিনী ক'বলৈ, মনোৰঞ্জন কৰিবলৈ বা দৰ্শকৰ সন্মুখত বাৰ্তা প্ৰদান কৰিবলৈ এই সংখ্যাবোৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৰে।

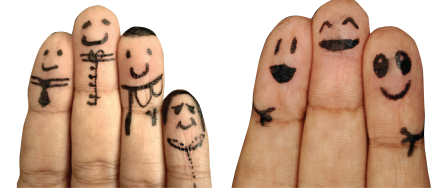
দৃশ্য ৫: হাতৰ পুতলা — আঙুলি, মোজা আৰু হাতমোজা

পুতলাবোৰ সকলো আকৃতি আৰু আকাৰৰ হয়। পুতলা কেনেকুৱা হ'ব সেই বিষয়ে কোনো নিৰ্দিষ্ট নিয়ম নাই। এইটো তোমাৰ সৃষ্টিশীল কল্পনাৰ দৰে অনন্য হ'ব পাৰে। আহা আমি আটাইতকৈ সৰল - তোমাৰ হাতেৰে আৰম্ভ কৰোঁ আহক!

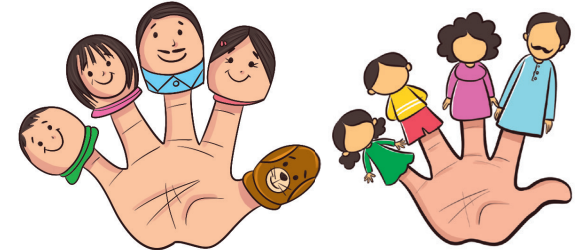
0680CH19

তুমি সৃষ্টি কৰিব বিচৰা চৰিত্ৰবোৰৰ সৰল মুখ বনোৱা (তোমাৰ পৰিয়াল বা বন্ধুবৰ্গৰ পৰা) আৰু তেওঁলোকক কথা পাতিবলৈ বাধ্য কৰক! বৈকল্পিকভাৱে, তুমি তোমাৰ হাত খন এখন কাগজত আঁকি চৰিত্ৰ সৃষ্টি কৰা।

এতিয়া আমি আৰু এখোজ আগুৱাই যাওঁ আৰু সৰল **আঙুলিৰ পুতলা** নিৰ্মাণ কৰোঁ আহা।

কেঁচি আৰু আঠাৰে সৰল কাপ এটা সৃষ্টি

সৰল আঙুলিৰ পুতলা

পৰিচয় কৰা ধাৰণাসমূহ

- হাতৰ পুতলা
- ছাঁ আৰু মাৰি
- পুতলাশিল্প
- ভাৰতত পুতলাশিল্প
- ধ্বনি পৰিৱৰ্তন

কৰিবলৈ কাগজ ব্যৱহাৰ কৰা, ইয়াক তোমাৰ আঙুলিত পিন্ধা, বিভিন্ন মুখ, হাত আৰু ভৰি আঁকা। এতিয়া, তুমি এই চৰিত্ৰবোৰক এটা নাম দিব পাৰা আৰু তোমাৰ নিজৰ এটা কাহিনী সৃষ্টি কৰিব পাৰা!

যিহেতু পুতলাটো কেনেদৰে বনাব লাগিব তাৰ কোনো সীমা বা নিয়ম নাই, তোমাৰ পুতলাটো জীৱন্ত কৰিবলৈ বিভিন্ন উপায় চেষ্টা কৰা!

জন্তুৰ চৰিত্ৰসমূহ

বিশেষ চৰিত্ৰ

পুৰাণ আৰু ইতিহাসৰ চৰিত্ৰসমূহ

তোমাৰ আঙুলিবোৰ পুতলাৰ ভৰি হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব

চক আৰু গ্লোভ পাপেট

পুতলা বনোৱাৰ আন এটা উপায় যিয়ে তোমাৰ কল্পনাত অধিক চৰিত্ৰ যোগ দিয়ে -মোজা বা হাতমোজাৰ পুতলা।

তোমাৰ নিজৰ এটা সৰল মোজা পুতলা তৈয়াৰ কৰিবলৈ ইয়াত এটা ক্ৰম অনুসৰি নিৰ্দেশনা দিয়া হৈছে।

ইয়াক এটা নাম দিয়া আৰু তোমাৰ নিজৰ কথোপকথন সৃষ্টি কৰা।

তোমাৰ ঘৰত থকা যিকোনো মোজা লওঁক।

দৃঢ় নোহোৱালৈকে ইয়াক তোমাৰ হাতত পিন্ধিব।

চাৰিটা আঙুলি আৰু পৃথকে থাম্বাৰ চাৰিওফালে ইলাষ্টিক বা ববৰবেণ্ড এটা ৰাখক।

বৈকল্পিকভাৱে, তুমি কাটিব পাৰে, আৰু মুখৰ এলেকা টো খুলিব পাৰে আৰু কাৰ্ডবোৰ্ড লাগি থাকিব পাৰে।

তুমি বিচৰা ধৰণে চকু, জিভা, চুলি, নাক আৰু অন্যান্য বৈশিষ্ট্য যোগ দিয়ক।

হাতমোজাৰ পুতলা কথোপকথন

আঙুলিৰ পুতলাৰ কথোপকথন

কাৰ্যকলাপ

দুটা চৰিত্ৰ নিৰ্মাণ কৰা

তোমাৰ কল্পনা ব্যৱহাৰ কৰা। ই মানুহ, জন্তু বা এলিয়েনৰ দৰে কোনো কাল্পনিক চৰিত্ৰ হ'ব পাৰে। তুমি বাঘ আৰু ভূত বা বৃদ্ধ মানুহ আৰু কুকুৰৰ দৰে সংমিশ্ৰণে সৃষ্টি কৰিব পাৰা।

বিশেষত্ববোৰ তালিকাভুক্ত কৰা

এটা নাম আৰু ভাৱ দিয়া - সেইবোৰ ধেমেলীয়া, খঙাল নে দুখৰ? কথা কোৱাৰ এক শৈলী নিৰ্ণয় কৰা।

এটা সৰল বাৰ্তালাপ লিখা

এখন সংলাপপত্ৰৰ তিনিটা অংশ মনত আছেনে? এইটো নিশ্চিত কৰিবা যে তোমাৰ এটা পৰিস্থিতি আৰু বিবাদ আছে য'ত এই দুটা চৰিত্ৰই কথা কয়।

প্ৰদৰ্শনৰ সময়

এই অনুষ্ঠানটো তোমাৰ শ্ৰেণীত বা তোমাৰ পৰিয়ালৰ ওচৰত উপস্থাপন কৰা। তুমি এতিয়া পুতলা শিল্পী!

মোজা পুতলাৰ কথোপকথন

ভাৰতত হাতৰ পুতলা

যেতিয়া তুমি তোমাৰ পৰৱৰ্তী পুতলা প্ৰদৰ্শনীৰ বাবে নতুন ধাৰণাৰ কথা ভাবি আছে, আমি পুতলাৰ সৈতে সম্পৰ্কিত আমাৰ দেশৰ বিভিন্ন ৰাজ্য অন্বেষণ কৰোঁ আহক।

১. সখী কুণ্ডেই আৰু সখী নাচ পিছত— উৰিষ্যা

- কাগজ আৰু আঠাৰ সংমিশ্ৰণ, কাঠ বা কাপোৰেৰে নিৰ্মিত হয় আৰু উজ্জ্বল, প্ৰফুল্ল মুখ থাকে।
- তেওঁলোকে নাচিবলৈ আৰু গান গাবলৈ ভাল পায়, আৰু তেওঁলোকৰ কাহিনীবোৰ প্ৰায়ে হাস্যৰস আৰু আনন্দেৰে ভৰি থাকে।
- এইটো উৰিষ্যাৰ উৎসৱ আৰু উদযাপনৰ এটা জনপ্ৰিয় অংশ।

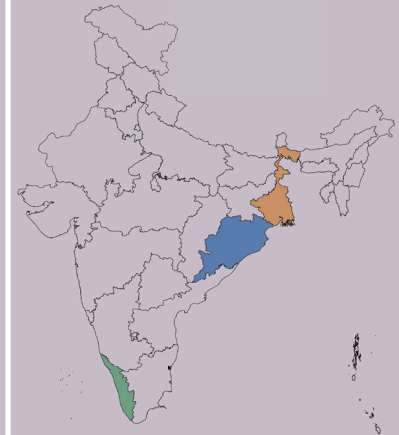
২. পৰকথকলি পৰকুথু— কেৰালা

- ৰঙীন আৰু নাটকীয় নৃত্য কথাকলিৰ দ্বাৰা অনুপ্ৰাণিত।
- কাঠেৰে নিৰ্মিত আৰু জটিল পোছাক আৰু গহনাৰে সজ্জিত।
- কাহিনীবোৰ প্ৰায়ে ৰামায়ণ আৰু মহাভাৰত আধাৰিত হয়।

৩. পুতুল নাচ— বেংগল

- মাটিৰে নিৰ্মিত আৰু ইয়াৰ কাহিনী কোৱাৰ এক অনন্য শৈলী আছে।
- প্ৰায়েই কৃষ্ণ আৰু ৰাধা আৰু লগতে সাম্প্ৰতিক ঘটনাসমূহৰ কাহিনী কয়।
- এইবোৰে ছন্দত হাততালি দিয়ে আৰু ইজনে সিজনক মালা পিন্ধাব পাৰে। এইবোৰ খেলিবলৈ বৰ আনন্দদায়ক।

পুতলা জ্ঞান

- পুতলানাচ ভাৰতত তিনি হাজাৰ বছৰতকৈও অধিক সময় ধৰি কাহিনী প্ৰকাশ কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। ভাগৱত পুৰাণত ঋষি ব্যাসদেৱৰ এটা আকৰ্ষণীয় কাহিনী আছে য'ত কাঠৰ পুতলাবোৰ তাৰেৰে নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ বিষয়ে কোৱা হৈছে।
- কৃষকসকলে দিনটো কাম কৰাৰ পিছত, পুতলা অনুষ্ঠান প্ৰদৰ্শন আৰু চাই সহজ হৈছিল।

দৃশ্য ৬: মাৰিৰ পুতলা নাচ

পুতলাৰ এই ধৰণটোৰ বাবে কিছু মৌলিক ব্যৱস্থাৰ প্ৰয়োজন। এইটো শ্ৰেণীত বা ঘৰতো কৰিব পৰা যায়। তুমি তোমাৰ আশে-পাশে বিচাৰি পোৱা কিছুমান মৌলিক সামগ্ৰীৰ প্ৰয়োজন হ'ব।

যদিও তুমি নিজেই হাতৰ পুতলা আৰু মোজা পুতলা নাচ কৰিব পাৰা, এই দুটা প্ৰকাৰে তোমাক দলীয় ভাৱে কাম কৰিব লাগিব। গতিকে, তোমাৰ পুতলাৰ দলটো বিচাৰি উলিওৱা!

শ্ৰেণীটো পাঁচৰ পৰা ছয়টা শিশুৰ দলত বিভক্ত কৰিব লাগিব। প্ৰতিটো দলে তেওঁলোকে বৰ্ণনা কৰিব বিচৰা এটা ধাৰণা বা কাহিনী নিৰ্ণয় কৰিব। প্ৰতিটো গোটে তিনিৰ পৰা চাৰিটা বৰ্ণৰ সৈতে এটা সৰল সংলাপপত্ৰ নিৰ্মাণ কৰিব। দলটোৱে তেতিয়া পুতলা বনাবলৈ একেলগে কাম কৰিব।

মাৰি পুতলা

মাৰি পুতলা বনোৱাটো আটাইতকৈ সহজ আৰু ই শিশুসকলক বহুত আনন্দ কৰিবলৈ দিয়ে।

- তোমাৰ কাহিনীৰ সকলো চৰিত্ৰৰ ছবি আঁকা আৰু ৰঙ কৰা আৰু সেইবোৰক আকৃতি দিবলৈ কাটি দিয়া।
- কমেও ছয় ইঞ্চি বা অধিক দীঘল লাঠি

বিচাৰি উলিওৱা। ই গছৰ পৰা ডাল, আইচক্ৰীম ষ্টিক বা আনকি ডাঠবকলা ৰঙৰ পটি হ'ব পাৰে যিবোৰ কঠিন হয়।

- তুমি ষ্টিকৰ এটা মূৰত অংকন কৰা চৰিত্ৰবোৰৰ ছবিবোৰ আঠা লগোৱা যাতে, তুমি এটা মূৰ ধৰি ৰাখা আৰু পুতলাটো আনটো মূৰত থাকে (ছবি চোৱা)।

তোমাৰ মাৰিৰ পুতলাবোৰ সাজু!

পুতলা প্ৰদৰ্শনী ফ্ৰেম

তুমি সৃষ্টি কৰা সকলো বোৰ বৰ্ণত খাপ খাব পৰাকৈ ডাঙৰ এটা সৰল আয়তক্ষেত্ৰত ডাঠবকলা এটা কাটি লোৱা।

বৈকল্পিক: তুমি ফ্রেমটো উপযুক্ত ছবিৰ সৈতে তোমাৰ সংলাপপত্ৰ অনুসৰি সজাব পাৰা।

তুমি অৰণ্য বা পথ আদিৰ উপযুক্ত পৃষ্ঠভূমিৰ ছবিও যোগ দিব পাৰা।

তুমি প্ৰদৰ্শনৰ বাবে সাজু।

দলৰ প্ৰতিজন সদস্যই এটা চৰিত্ৰ গ্ৰহণ কৰিব আৰু দলটোৱে পুতলা প্ৰদৰ্শনীটো অভিনয় কৰিব।

যিহেতু তোমাৰ মাৰিৰ পুতলা প্ৰদৰ্শনী সাজু, ছাঁ পুতলানাচও মাত্ৰ এখোজ দূৰত আছে।

ছাঁ পুতলা নাচ

তুমি ডাঠবকলাৰ ফ্ৰেমত বগা কাপোৰ এখন যোগ দিব পাৰা আৰু পোহৰৰ এক দীৰ্ঘ একক উৎস ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰা, যেনে টৰ্চ। ছাঁ পুতলাৰ বাবে মনত ৰাখিবলৈ কিছুমান কথা -

- নিশ্চিত কৰা যাতে পোহৰৰ মাত্ৰা অত্যাধিক বিয়পি নপৰে, কিয়নো ছাঁৰ তীক্ষ্ণতা ইয়াৰ ওপৰতেই নিৰ্ভৰ কৰে। পোহৰটো এক স্থিৰ পৃষ্ঠত ৰাখিব লাগে, যাতে ই লৰচৰ নকৰে।
- চৰিত্ৰটোৰ ৰূপৰেখা আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ কিয়নো ৰং, মুখমণ্ডলৰ বৈশিষ্ট্য আদি ছাঁত দৃশ্যমান নহয়।

ৰূপৰেখাটোৱে তোমাৰ দৰ্শকসকলক চৰিত্ৰটোৰ বিষয়ে ক'বলৈ সক্ষম হ'ব লাগে।

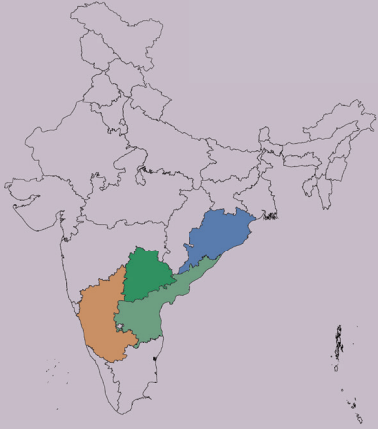
যেতিয়া তুমি ছাঁ পুতলাৰ জৰিয়তে কাহিনী সৃষ্টি কৰি তোমাৰ ধৰণে কাম কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা, আমি এখন দেশ হিচাপে, ছাঁ পুতলাৰ কলাত কিমান অগ্ৰগতি লাভ কৰিছো জানোঁহক।

ভাৰতত মাৰি আৰু ছাঁৰ পুতলা নাচ

ভাৰতত ছাঁ পুতলা নাচ ২০০০ বছৰৰো অধিক সময় ধৰি বিদ্যমান। শ্ৰীৰাম আৰু শ্ৰীকৃষ্ণৰ কাহিনীবোৰ আটাইতকৈ জনপ্ৰিয়। নিম্নলিখিত

ছবিবোৰত, বিৱৰণৰ স্তৰ আৰু প্ৰতিটো পুতলাৰ জটিল নিৰ্মাণ বোৰ লক্ষ্য কৰা। আমাৰ শিল্পীসকল এনেদৰেই অনন্য প্ৰতিভাশালী আছিল!

1. অন্ধ্ৰ প্ৰদেশ আৰু তেলেংগানাৰ তোলু বোম্মলাটা	2. কৰ্ণাটকৰ তোগলু বোম্মেয়াটা	3. উৰিষ্যাৰ ৰাৱণ ছায়া	
- সৱধানে কটা আৰু ৰং কৰা জটিল চামৰাৰ পুতলা। - এই পুতলাবোৰে সঁচাকৈয়ে ভালদৰে নাচিব পাৰে। - হনুমানৰ কাহিনীবোৰ পুতলাৰ এই শৈলীত অতি মনোৰঞ্জক।	- এইবোৰ চামৰাৰে নিৰ্মিত। আৰু ৰং ব্যৱহৃত। - প্ৰ'ফাইল আৰু সন্মুখৰ দৃশ্যত একেলগে চকু ৰাখিব। - পুতলা শিল্পীজনে চৰিত্ৰবোৰ জীৱন্ত কৰিবলৈ গান গায় আৰু শব্দৰ প্ৰয়োগ কৰে, যাৰ ফলত কাহিনীবোৰ আৰু অধিক ৰোমাঞ্চকৰ হৈ পৰে।	- এই শৈলীত সুন্দৰভাৱে ক'লা আৰু বগা পুতলা নিৰ্মিত। - পুতলাবোৰে ৰামায়ণৰ কাহিনী পুনৰাৱৃত্তি কৰে। - ৰাৱণ পুতলা সাধাৰণতে বাকী থকা পুতলাবোৰতকৈ ১ ফুট ডাঙৰ হয়।	
			

কাৰ্য্য - তোমাৰ নিজৰ পুতলা প্ৰদৰ্শনী কৰা!

পুতলা - সাজু ✓

ফ্রেম - সাজু ✓

পৃষ্ঠভূমি - সাজু ✓

সংলাপপত্ৰ - সাজু ✓

কিন্তু সংলাপবোৰ কোনে প্ৰদান কৰিব?
পুতলাবোৰে কথা কয় নে? না! তুমি কথা ক'ব
পাৰা নে? হয়! কিন্তু সেইটো তোমাৰ দৰেই
শুনাব... তুমি তোমাৰ চৰিত্ৰটো কেনেদৰে
'ধ্বনিত' কৰিবা?

উত্তৰ: ধ্বনি পৰিৱৰ্তন

পুতলাৰ ধ্বনি পৰিৱৰ্তনে তোমাৰ পুতলাক
ইয়াৰ ভাৱ বা ই কোৱা কাহিনীৰ সৈতে মিলাবলৈ
বিভিন্ন কণ্ঠ স্বৰ প্ৰদান কৰিছে। গতিকে,
যেতিয়া তোমাৰ পুতলা আনন্দিত হয়, তুমি
তোমাৰ কণ্ঠস্বৰ প্ৰফুল্ল আৰু উচ্চস্বৰৰ কৰিব
পাৰা। যদি ই এটা ভয়ানক কাহিনী কয়, তুমি
তোমাৰ কণ্ঠস্বৰ নমাই ইয়াক বহস্যজনক
যেন লগাব পাৰা ঠিক যেনেদৰে তুমি বিভিন্ন
চৰিত্ৰৰ ভাও দিয়াৰ সময়ত বিভিন্ন কণ্ঠৰ দি
খেলা। অনুষ্ঠানটো অধিক ৰোমাঞ্চকৰ আৰু

আমোদজনক কৰি তুলিবলৈ তুমি তোমাৰ
পুতলাৰ সৈতেও একেটা কাম কৰিব পাৰে!

যেতিয়া তুমি নিজে দুটা চৰিত্ৰত অভিনয়
কৰা তেতিয়া এইটো অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। উভয়
চৰিত্ৰৰ বাবে একেই মাত শুনি বিৰক্তিকৰ নহ'ব
নে, যিটো আকৌ তোমাৰ নিয়মীয়া কণ্ঠস্বৰৰ
দৰেই শুনা যায়? সেয়েহে, দুয়োটা চৰিত্ৰই
ইজনে সিজনৰ পৰা আৰু তোমাৰ নিজৰ
কণ্ঠস্বৰৰ পৰা পৃথক যেন লাগিব।

মোজা পুতলা, মাৰি পুতলা বা ছাঁ পুতলা
আদি যিকোনো ধৰণৰ পুতলা নাচৰ বাবেই
ই সত্য। তুমি তোমাৰ কণ্ঠস্বৰৰ ওপৰত কাম
কৰিব লাগিব। মনত ৰাখিবা, পুতলাটোৱে
প্ৰতিনিধিত্ব কৰা চৰিত্ৰটোৰ সৈতে খাপ খাব
লাগিব।

উদাহৰণ স্বৰূপে - এজন বৃদ্ধ ব্যক্তিৰ উচ্চ
স্বৰৰ চিঞৰ বাখৰ হ'ব নোৱাৰে!

তুমি বনোৱা পুতলাৰ সৈতে পুতলা
প্ৰদৰ্শনীৰ বাবে তোমাৰ সংলাপপত্ৰৰ
শাৰীবোৰ অনুশীলন কৰা। তুমি এতিয়া পুতলা
প্ৰদৰ্শনী টো ৰাখিবলৈ সাজু। তোমাৰ দৰ্শকৰ
ৰৈ আছে... সাজু!!! যোৱা!

নিম্নলিখিতবোৰৰ বাবে এটি কণ্ঠ বিচাৰা আৰু সেই কণ্ঠত তলৰ

পুতলা জ্ঞান

- কৃষ্ণদেৱৰায় আৰু বিক্ৰমাদিত্যৰ দৰে ভাৰতীয় ৰজাসকলেও পুতলা শিল্পৰ প্ৰতি ইমানেই অনুৰাগী আছিল যে এই অদ্ভুত অনুষ্ঠানবোৰৰ বাবে তেওঁলোকৰ নিজা বিশেষ থিয়েটাৰ আছিল।
- লৈংগিক সংবেদনশীলতাৰ লগতে সুৰক্ষিত আৰু অসুৰক্ষিত স্পৰ্শৰ ওপৰত সজাগতাৰ দৰে মূল্যবোধৰ ওপৰত শিক্ষাৰ্থীসকলৰ মাজত সজাগতা সৃষ্টি কৰাৰ বাবে পুতলা শিল্প এক কাৰ্যকৰী পদ্ধতি হ'ব পাৰে।
- বৰ্তমান, ভাৰতীয় পুতলাশিল্প পৰম্পৰাটোৱে ইয়াক আৰু অধিক ৰোমাঞ্চকৰ কৰি তুলিবলৈ নতুন কৌশল আৰু প্ৰযুক্তি ব্যৱহাৰ কৰি ইয়াক জীয়াই ৰাখিছে।

"তুমি দুপৰীয়াৰ আহাৰ খালা নে?"		"মই পাৰ্কত খেলিব বিচাৰো!"	
"নমস্কাৰ! তুমি মোৰ সৈতে দৌৰত যাব বিচাৰা নেকি?"		"তুমি মোৰ সৈতে খেলিবা নে?"	

শাৰীবোৰ বে

